

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 12. Irati & infani comparatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

gimus? quin & ianuæ stridenti, & frigido, vel calido cœlo, & viæ prolixiori, & cultro non satis acuto, & denique cui non indignamur? Etiam nobis ipsis. Timanthes Cleonæus athleta, cùm, & viribus senio defectis, & desuetudine, ingentem arcum non posset intendere, quem iuuenis lunabat & flectebat, furori adeò indulfit, vt eam tantùm ob rem gladio seipsum peremerit.

XII.
IRATI ET
INSANI
COMPARATIO.
Senec.
ep. 18. ad
Lucil.
Laert. in
eius vit.

Plato l. 5.
de Rep.

Quæro, an sic irasci, non sit insanire? an talis non possit iracundior Adriâ putari? Quod igitur in alio detestamur, cur amamus in nobis? Siquidem, in vnoquoque homine, vt vel Epicurus agnouit, *immodica ira gignit insaniam*; & vt Bias apud Laërtium pronunciauit, *bono consilio, duo maximè contraria sunt, FESTINATIO, & IRACUNDIA. homo enim iracundus, cùm extra seipsum sit, vacuum est omni consilio.* Et *ira facit a se ire.* Iratos, inquit Cicero, *proprie dicimus exisse de potestate, id est, de consilio, de ratione, de mente.* Quod, teste Platone, contingit illis, qui more canum scurrunt in lapidem. Duo sunt, quæ insaniam produunt, vnum omnibus patet, alterum in effectu detegitur. Illud est corporis commotio, istud præcipitatio sententiæ in grauissima damna erumpentis. Multi vnum, multi

vtrum.

utrumque in se reperient, si intueri se velint insanientes. De primo nos supra fecimus mentionem, Seneca sic loquitur: *Vt autem scias, non esse sanos, quos ira possedit, ipsum illorum habitum intuere. Nam, ut furentium certa indicia sunt, audax & minax vultus, tristis frons, torua facies, certus gradus, inquieta manus, color versus, crebra & vehementius acta suspiria: ita irascentium eadem signa sunt. Flagrante & micant oculi, multus ore toto rubor, exastante ab imis precordys sanguine; labia quatiuntur, dentes comprimuntur, horrent ac subriguntur capilli, spiritus coactus ac stridens, articulorum seipsos torquentium sonus, gemitus mugitusque, & parum explanatis vocibus sermo praeceptus, & complosa saepius manus, & pulsata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque minas agens, fada visu & horrenda facies depravantium se, atque intumescantium. Nescias utrum magis detestabile vitium sit, an deforme. Deformitatem etiam D. Chrysostomus proponit in hunc modum: Videbis iratos non secus ac insanos, turpiter in medium praecipites ferri: cum enim circa praecordia efferbuit ira, ignem emittit; tota inflatur facies, incomposita manus moventur, & cetera. Cum haec faciunt, tanquam amentes, nihil sentiunt, nihil intelligunt, sed as-*

Senec.
lib. 1. de
ira, c. 1.

S. Chry.
hom. 3.
in Ioan.

T

noruus

norum more, calcibus morsibusq; inuicem insultant. Ridiculum est spectaculum, videre duos sic inuicem insanientes; & ora, tanquam infernalibus monstris serpentibus succincta deformantes. *Qualem putas animum, cuius extra imago tam foeda est?*

XIII.
PATRIS
IRA QVO
SE VSQVE
EXTENDE-
RIT?

Senec.
lib. 3. de
ira. c. 1.

S. Basilius
de ira.

Verum insaniam hanc effectus alij detestabiliorem reddunt. Numquid enim parens ille puero, ob tam leuem & exigua noxam, in tantum irasci debuit, ut eum lapidibus peteret? ut confauciaret? ut occideret? Sed hoc exordium duntaxat fuit. *Cetera vitia impellunt animos, ira precipitat. Ceteris etiam resistere contra suos affectus non licet, at certe affectibus ipsis licet stare: hac non secus quam fulmina procellaq; & si qua alia irrationabilia sunt, quia non eunt, sed cadunt, vim suam magis ac magis tendit. Quare ira primum ex patre tyrannum, mox ex homine, belluam fecit. Itaque in filium erupit. Filio sublato, in auctorem reuersa, eum ad restim adegit. Sic vno vitio duo ceciderunt. Nimirum, teste S. Basilio, quemadmodum torrentes ad curua loca decurrentes secum obuia quaeque trahunt: sic & iratorum impetus violenti & instabiles omnia similiter percurrunt atque obruunt. Quod & in exemplo nostro fuit videre. Neq; enim ira*
filium